

δαχτυλάκι

δαχτυλάκι κ. **δακτυλάκι** το, ουσ. [υποκορ. του ουσ. δάχτυλο], το μικρό δάχτυλο των χεριών ή των ποδιών: «κάποιος με πάτησε στο λεωφορείο και μου πονάει το δαχτυλάκι μου». (Ακολουθούν 15 φρ.)·

- *βάζω το δαχτυλάκι μου ή βάζω κι εγώ το δαχτυλάκι μου*, **α.** επεμβαίνω κρυφά, βοηθώ, ιδίως μεροληπτικά, κάποιον: «δε θα 'παιρνε τη δουλειά, αν δεν έβαζες το δαχτυλάκι σου». **β.** είμαι συνυπεύθυνος, ιδίως για κάτι κακό: «εδώ που τα λέμε, αν δεν έβαζες κι εσύ το δαχτυλάκι σου, δε θα χρεοκοπούσε ο άνθρωπος»·

- *βάλε μου ένα δαχτυλάκι*, (για ποτά) βάλε μου τόσο όσο είναι και το πάχος ενός δάχτυλου και, κατ' επέκταση, βάλε μου μια ελάχιστη ποσότητα: «βάλε μου κι εμένα ένα δαχτυλάκι απ' αυτό το ουίσκι || θέλεις να σου βάλω απ' αυτό το ουίσκι; -Ένα δαχτυλάκι». Εδώ συνήθως, χάριν αστεϊσμού, παίζεται το εξής θέατρο από εκείνον που του ζητούν να σερβίρει: *θέλεις ένα δαχτυλάκι, πώς; Έτσι;* και δείχνει το δάχτυλό του σε οριζόντια θέση ή *έτσι;* και δείχνει το δάχτυλό του κάθετα·

- *δεν κουνάω ούτε το δαχτυλάκι μου ή δεν κουνάω ούτε το μικρό μου το δαχτυλάκι*, δεν κάνω την παραμικρή προσπάθεια για να πετύχω κάτι ή την παραμικρή ενέργεια για να βοηθήσω κάποιον ή για να αποτρέψω κάτι: «πώς θέλεις να προκόψεις, απ' τη στιγμή που δεν κουνάς ούτε το δαχτυλάκι σου! || εδώ εγώ πνίγομαι απ' τη δουλειά κι αυτός δεν κουνάει ούτε το μικρό του το δαχτυλάκι να με βοηθήσει || ενώ μπορούσε ν' αποτρέψει το μάλωμα, δεν κούνησε ούτε το μικρό του το δαχτυλάκι». Συνοδεύεται από ελαφρό κούνημα του μικρού δάχτυλου·

- *δεν τον φτάνεις ούτε στο δαχτυλάκι του ή δεν τον φτάνεις ούτε στο μικρό του το δαχτυλάκι*, δεν μπορείς να συγκριθείς μαζί του, γιατί, γενικά, είναι κατά πολύ ανώτερός σου: «όσο και να καυχιέσαι, δεν τον φτάνεις ούτε στο δαχτυλάκι του». Συνοδεύεται από επίδειξη του μικρού δάχτυλου. Συνών. *δεν τον φτάνεις ούτε στο νυχάκι του ή δεν τον φτάνεις ούτε στο μικρό του το νυχάκι*·

- *ένα δαχτυλάκι*, ελάχιστη ποσότητα, ιδίως ποτού: «ο γιατρός μου απαγόρευσε το ποτό, αλλά ένα δαχτυλάκι μου το επιτρέπει»·

- *έτσι να κάνω το δαχτυλάκι μου*, **α.** με την παραμικρή μου προσπάθεια: «έτσι να κάνω το δαχτυλάκι μου, μπορώ να τον βάλω αμέσως σε μια θέση στο δημόσιο». **β.** με την παραμικρή μου θέληση: «έτσι να κάνω το δαχτυλάκι μου, θα 'ρθει και θα πέσει στα πόδια μου || έτσι να κάνω το δαχτυλάκι μου, έχω ό,τι θελήσω». Συνοδεύεται από ελαφρό κούνημα του μικρού δάχτυλου· βλ. και φρ. *έτσι να κάνω το δάχτυλό μου*, λ. δάχτυλο·

- *κρύβομαι πίσω απ' το δαχτυλάκι μου*, βλ. συνηθέστ. *κρύβομαι πίσω απ' το δάχτυλό μου*, λ. δάχτυλο·

- *με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, με μεγάλη ευχέρεια: «εσύ μπορείς να νικήσεις τον τάδε; -Με το μικρό μου δαχτυλάκι»·

- *το κάνω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, φέρω σε πέρας με μεγάλη ευχέρεια αυτό που μου αναθέτουν: «αυτό που μου λες, το κάνω με το μικρό μου δαχτυλάκι». Πολλές φορές, συνοδεύεται από επίδειξη του μικρού δάχτυλου·

- *το καταφέρνω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, βλ. συνηθέστ. *το κάνω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*·

- *το μπορώ με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, βλ. φρ. *το κάνω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*·

- *τον βάζω κάτω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, βλ. φρ. *τον κάνω καλά με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*·

- *τον κάνω καλά με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, τον καταβάλλω, τον νικώ με μεγάλη ευχέρεια: «αυτόν που μου δείχνεις τον κάνω καλά με το μικρό μου δαχτυλάκι». Πολλές φορές, συνοδεύεται από επίδειξη του μικρού δάχτυλου·

- *τον καταφέρνω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*, βλ. συνηθέστ. *τον κάνω καλά με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι*·

- τον παλεύω με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι, βλ. φρ. τον κάνω καλά με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι·

- φτάνει να κουνήσει το δαχτυλάκι του ή φτάνει να κουνήσει το μικρό του το δαχτυλάκι, είναι τόσο ισχυρός ή τόσο αγαπητός, που, και η παραμικρή επιθυμία που εκδηλώνει, γίνεται αμέσως από τους άλλους πράξη: «τον αγαπούν τόσο πολύ, που, ό,τι και να θελήσει, γίνεται αμέσως, φτάνει να κουνήσει το δαχτυλάκι του».

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας